Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zl. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 22. Dnia 22 listopada 1896. **XXIII. rocznik.**

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**

L 2216.

OKÓLNIK.

Dyrekcye Stowarzyszeń związkowych prosimy o nadesłanie wniosków swoich co do wysokości kredytu **na rok 1897 w Galicyjskiej Kasie oszczędności i Banku krajowym,** którym to Instytucyom **przed końcem listopada b. r.** listę kredytową do przyjęcia przedłożyć musimy.

Podstawę do wymiaru kredytu stanowić będzie: **wysokość kapitału własnego** w udziałach i funduszu rezerwowym, **wysokość stopy procentowej,** pobieranej od pożyczek, członkom udzielanych, tudzież **wysokość długów bankowych** i w ogóle kapitałów obcych

Nadmienić zarazem musimy, że suma kredytu, dla Stowarzyszeń przeznaczonego, oznaczoną została w Banku krajowym na 2,000.000 zł za oprocentowaniem jednolitem po 4½ od sta. Dyrekcya zaś Galicyjskiej Kasy oszczędności, co roku również cyfrowo ogólną sumę kredytu dla Stowarzyszeń oznacza W granicach powyżej oznaczonych cyfr ogólnych pomieszczonym być musi **kredyt dla wszystkich związkowych Stowarzyszeń.** — Upraszamy więc najusilniej te Stowarzyszenia, które kredytu bankowego koniecznie nie potrzebują, ażeby przez ograniczenie swoich wymagań, **umożliwiły korzystanie z kredytu Stowarzyszeniom mniej zasobnym,** szczególnie w tych okolicach kraju, gdzie z powodu ubóstwa ludności i zbyt małej ilości wkładek, brak gotówki silniej odczuwać się daje.

W zgłoszeniu o kredyt należy podać:

1. obecny stan majątku własnego w udziałach i funduszach rezerwowych;

2. stopę procentową od pożyczek, członkom udzielanych, wraz z dodatkiem na administracyę i innymi ubocznymi poborami;

3. wysokość dotychczasowego kredytu w Galicyjskiej Kasie oszczędności i Banku krajowym.

Wydział Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

T. Merunowicz, zast. Prezesa.

N. Ulmer, Sekretarz.

Protokół
XXII. zwyczajnego Walnego zgromadzenia delegatów Związku

stow. zarob. i gosp. w Galicyi z W. Ks. krakowskiem odbytego we Lwowie w sali ratuszowej **w dniach 24. i 25. października 1896 roku.**

II. Posiedzenie z dnia 25. października 1896 r.

Porządek dzienny:

I. Sprawozdanie komisyi o czynnościach Wydziału w roku ubiegłym.

II. Sprawozdanie komisyi o lustracyach.

III. Sprawozdanie komisyi budżetowej o preliminarzu na rok 1897.

IV. Sprawozdanie komisyi o wniosku w sprawie zmiany statutu.

V. Sprawozdanie komisyi o innych wnioskach.

VI. Wybór uzupełniający w miejsce występujących z kolei członków Wydziału pp.: dra Lesława Borońskiego, dra Jacka Jabłońskiego, Teofila Merunowicza i Władysława Terenkoczego.

VII. Wybór komisyi kontrolującej do sprawdzenia rachunków na rok następny (1897).

VIII. Oznaczenie miejsca przyszłego walnego Zgromadzenia.

IX. Zamknięcie Zgromadzenia.

(Początek o godzinie 9·30).

Posiedzenie otwiera Przewodniczący p. delegat Lityński.

Sekretarz walnego Zgromadzenia, del. p. Menerka odczytuje następujące telegramy:

1. „Poznań 24. października 1896. Nie mogąc korzystać z zaszczytnego dla mnie zaproszenia na walne Zgromadzenie delegatów, przesełam serdeczne życzenie, jak najlepszego dla Związku stowarzyszeń skutku obrad. *Dr. Kusztelan.*“ (Oklaski).

2. „Śrem 24. października 1896 roku. „Szczęść Boże!“ Ksiądz Wawrzyniak“. (Oklaski).

Przystąpiono do porządku dziennego:

ad I. Del. dr. Wurst jako sprawozdawca komisyi o czynnościach Wydziału w roku ubiegłym przedkłada 11. wniosków i rezolucyj a mianowicie:

1.

Walne Zgromadzenie delegatów przyjmuje z przyjemnością do wiadomości rozrost Związku, a mianowicie okoliczność, że stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze w dobrze zrozumianym własnym interesie, przystępują do Związku coraz liczniej, co świadczy o uznaniu z ich strony użyteczności Związku. (Przyjęto).

2.

Rok bieżący przyniósł ze sobą dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych bardzo poważne dwa niebezpieczeństwa, które ujmując źródeł dochodu, naraziłby musiały byt wszystkich stowarzyszeń kredytowych.

Chodziło mianowicie o prawo przyjmowania wkładek oszczędności od niecziłonków, zakwestyonowane przez władze państwowe niemniej o sprawę opodatkowania stowarzyszeń, sprawujących zastępstwo Banku krajowego.

Niebezpieczeństwu temu zapobiegł Wydział czujną i energiczną akcyą ochronną — mianowicie przez wniesienie trafnie obmyślanych przedstawień do reprezentacyi kraju w Radzie państwa i do najwyższych władz państwowych.

Skoro jednak formalne załatwienie tych podań dotąd jeszcze nie nastąpiło — komisya wnosi:

Walne Zgromadzenie przyjmuje z uznaniem do wiadomości czynności Wydziału w przedmiocie ochrony interesów stowarzyszeń związkowych, zagrożonych niesłusznem obciążeniem podatkowem z tytułu zastępstwa Banku krajowego — tudzież w kwestyi przyjmowania wkładek oszczędności od niecziłonków i wyraża nadzieję, że w interesie dobra powszechnego przychylne dla zabiegów Wydziału Związku oświadczenia i obietnice miarodawczych osobistości rychło zostaną urzeczywistnione. (Przyjęto).

3.

Co do sprawy przymusowych lustracyj, podniesionej w sprawozdaniu — przyjmuje Zgromadzenie z zadowoleniem do wiadomości dotyczące tego przedmiotu zabiegi Wydziału i wyraża życzenie, ażeby przy wprowadzeniu ustawy tej w życie, powaga i samodzielność Związku należycie zabezpieczone zostały. (Przyjęto).

4.

Uznając doniosłość spodziewanej zmiany ustawy z r. 1873 w duchu uchwał ankiety w sprawie tej w ministerstwie sprawiedliwości w r. b. przeprowadzonej — walne Zgromadzenie poleca Wydziałowi ażeby czuwał nad tem, iżby sprawa ta nie schodziła z porządku dziennego. (Przyjęto).

5.

Uchwały sejmowe z dnia 28. stycznia 1896 przenoszące punkt ciężkości akcyi w sprawie kredytu włościańskiego na powiatowe instytucye lokalne a w pierwszym rzędzie na Towarzystwa zaliczkowe i polecające Wydziałowi krajowemu ażeby zajął się zakładaniem Towarzystw zaliczkowych w okolicach gdzie ich dotąd niema — wita Zgromadzenie z zadowoleniem, jako uznanie ze strony reprezentacyi krajowej pożytecznej działalności stowarzyszeń zaliczkowych, które już teraz liczą w szeregach swoich przeszło 120.000 włościan.

Walne Zgromadzenie wyraża nadzieję, że Wydział krajowy chętnie i z zaufaniem skorzystać zechce z usług, jakie Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych świadczyć mu może w organizacyi kredytu włościańskiego, za pomocą Towarzystw zaliczkowych.

Z szczególnem zaś zadowoleniem przyjmuje walne Zgromadzenie do wiadomości uchwałę sejmową, wskazującą Towarzystwom zaliczkowym nową drogę zaopatrywania się w kapitał obrotowy, w drodze pożyczek w obligacyach komunalnych Banku krajowego, za poradą powiatów.

Walne Zgromadzenie poleca Wydziałowi, ażeby dostarczył stowarzyszeniom związkowym informacyj i ułatwień w tej sprawie, tak ważnej dla rozwoju ich interesów. (Przyjęto).

6.

Walne Zgromadzenie przyłącza się do wyrazów wdzięczności dla Wydziału krajowego zawartych

w sprawozdaniu Wydziału, z tego powodu, iż Wydział krajowy popiera życzliwie zakładanie nowych i sanacyą słabszych stowarzyszeń kredytowych nawet w tych okolicach, gdzie w myśl reskryptu Wydziału krajowego z dnia 8. czerwca 1896 l. 7.920 miały być zakładane inne instytucye finansowe, obok których Towarzystwom zaliczkowym trudno byłoby w naszych miastach prowincyonalnych działać i rozwijać się pomyślnie. (Przyjęto).

7.

Walne Zgromadzenie przyjmuje z pełnem uznaniem do wiadomości czynności Wydziału spowodowane żądaniem Banku krajowego, ażeby mógł dokonywać lustracyj stowarzyszeń związkowych przez własnych urzędników.

Walne Zgromadzenie aprobuje całe zachowanie się Wydziału w tem niemiłem zajściu, jako odpowiadające zasadzie samodzielności i niezależności Związku i Stowarzyszeń związkowych.

Równocześnie poleca walne Zgromadzenie Wydziałowi, ażeby w jego imieniu wyraził panu Marszałkowi krajowemu J. E. Stanisławowi hr. Badeniemu serdeczną wdzięczność z powodu, iż życzliwą interwencyą swoją, ułatwił znakomicie ugodowe załatwienie nieporozumień Związku z Dyrekcyą Banku krajowego w sprawie lustracyj — i że w ogóle, przy każdej nadarzonej sposobności objawia szczerą, stanowczą i niezmienną przychylność dla stowarzyszeń naszych.

Del. Doboszyński oświadcza się za lustracyami Banku krajowego i zapytuje dlaczego Wydział Związku jest im przeciwny?

Del. Merunowicz odpowiada p. Doboszyńskiemu że Wydział był pierwotnie przeciwnym lustracyom Towarzystw związkowych przez Bank krajowy — jak długo te lustracye odbywały się bez porozumienia się ze Związkiem. Lecz za interwencyą J. E. Marszałka krajowego hr. Stanisława Badeniego, została później sprawa lustracyj Towarzystw związkowych przez organa Banku krajowego uregulowaną w sposób salwujący prawa Związku i niezależność stowarzyszeń związkowych.

Del. Biechoński wnosi, ażeby walne Zgromadzenie wysłało natychmiast deputacyą do J. E. p. Marszałka hr. Stanisława Badeniego, którąby Mu podziękowała za dotychczasowe względy i poleciła Towarzystwa nasze dalszej jego opiece. Wniosek przyjęto a do deputacyi wybrano pp. Delegatów: Lityńskiego, Biechońskiego i dra Wursta.

8.

Walne Zgromadzenie wita z przyjemnością usiłowania Wydziału, zmierzające do utworzenia w łonie Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych fachowego oddziału tkackiego.

Walne Zgromadzenie widzi w tem bowiem pierwszy krok w kierunku rozgałęzienia działalności Związku w kierunkach specyalnych, i poleca Wydziałowi ażeby w tych usiłowaniach nader cennych i od dawna pożądanych nie ustawał. (Przyjęto).

9.

Walne Zgromadzenie przyjmuje z uznaniem do wiadomości uchwałę Wydziału Związku, mocą której postanowiono urządzić we Lwowie, kurs fachowy dla kandydatów na funkcyonaryuszów stowarzyszeń — gdy okazuje się u nas istotnie nader dotkliwy brak należycie uzdolnionych kandydatów na posady w biurach stowarzyszeń

Zarazem poleca walne Zgromadzenie Wydziałowi ażeby w drodze właściwej ponowił starania o zakładanie w kraju naszym szkół handlowych. (Przyjęto).

10.

„Podręcznik dla stowarzyszeń udziałowych“ układu pp. Ulmera i Nawrockiego, który obecnie już opuścił prasę — czyni zadość oddawna odczuwanej potrzebie stowarzyszeń naszych — przeto poleca się Wydziałowi ażeby starał się o rozpowszechnienie tego użytecznego dzieła — a w szczególności ażeby zalecił je osobnym okólnikiem stowarzyszeniom związkowym do nabywania. (Przyjęto).

11.

Walne Zgromadzenie z uznaniem przyjmuje do wiadomości znakomicie rozszerzoną w ostatnim roku działalność Wydziału, około zakładania nowych stowarzyszeń i zaleca ażeby i nadal z całą usilnością starał się o dalsze rozwinięcie akcyi swej w tym kierunku.

Szczególniej zaś zaleca walne Zgromadzenie zakładanie należycie zorganizowanych stowarzyszeń kredytowych w tych okolicach, gdzie zagnieździły się lichwiarskie stowarzyszenia, tudzież zakładanie stowarzyszeń wytwórczych (rękod.) i handlowych. (Przyjęto).

ad II. Sprawozdawca komisyi o lustracyach.

Del. dr. Dulęba zabiera głos: „Komisya w ocenieniu działalności p. Lustratora związkowego, na „podstawie otrzymanego sprawozdania wnosi:

Walne Zgromadzenie Delegatów:

„*a)* wyraża uznanie Wydziałowi Związku za „szczęśliwy wybór urzędującego lustratora Związku, „który wykazał przed komisyą pożyteczną pracę „swoją dla stowarzyszeń związkowych;

„*b)* wyraża podziękowanie pp. delegatom Związku, „a mianowicie pp.: Janowi Alsowi, Marcinowi

„Grudzińskiemu, Stanisławowi Horoszkie-„wiczowi, Karolowi Markiewiczowi i Wła-„dysławowi Prytyce, którzy z obywatelską goto-„wością podjęli się i przeprowadzili szereg poruczo-„nych im przez Wydział Związku lustracyj".

Następnie przedkłada dr. Dulęba imieniem komisyi lustracyjnej dziesięć rezolucyj, nad któremi debatowano i głosowano — na wniosek deleg. dra Ehrlicha nad każdą z osobna.

Sprawozdawca dr. Dulęba odczytuje rezolucyę:

1. „Z uwagi, iż tegoroczne lustracye wykazały, że w niektórych stowarzyszeniach zaliczkowych dłużne należytości członków kompenzowane bywają ich udziałami, zaleca się usunięcie tego nieprawidłowego postępowania, sprzecznego z ustawą z 9. kwietnia 1873 i ze statutami stowarzyszeń".

Po bardzo ożywionej dyskusyi przyjęto wniosek komisyi z poprawką Del. dra Adamskiego w następującem brzmieniu: „Z uwagi że tegoroczne lustracye wykazały, iż w niektórych stowarzyszeniach zaliczkowych dłużne należytości od członków kompensowane bywają ich udziałami; zaleca się usunięcie tego postępowania — prócz wypadków, w których zajdzie potrzeba wykluczenia członków".

2. Wniosek przyjęto z poprawką del. p. Terenkoczego w tekscie następującym:

„Z uwagi na dość częste, podczas lustracyi stwierdzone wypadki używania przez stowarzyszenia funduszu rezerwowego do obrotu, co nie odpowiada przeznaczeniu tego funduszu, zaleca się, aby stowarzyszenia, dopuszczające się wspomnianej niewłaściwości, stopniowo wycofały swoje fundusze rezerwowe z obrotu, lokując je w ten sposób, aby mogły być łatwo uruchomione. Również pożądanem jest tworzenie specyalnej rezerwy strat.

Dalsze wnioski komisyi lustracyjnej:

3. Z uwagi, że forma kredytu wekslowego okazała się w praktyce najodpowiedniejszą w stowarzyszeniach kredytowych, i że weksle najlepiej nadają się do reeskontu, zaleca się tymże stowarzyszeniom, ażeby przy udzielaniu pożyczek członkom trzymały się formy wekslowej.

4 Zaleca się zniesienie osobnych opłat, pobieranych z tytułu kosztów administracyi — jak to dzieje się w niektórych stowarzyszeniach, gdy koszta administracyi powinne znaleźć wyraz w stopie procentowej.

Obie te rezolucye walne Zgromadzenie po obszernej rozprawie w tej formie uchyla.

5. Wniosek w sprawie zaległych odsetek przyjęto w brzmieniu proponowanem przez del. p. Terenkoczego, a mianowicie:

„Zaleca się stowarzyszeniom ażeby przy układaniu bilansów, oceniały wartość aktywów i ażeby wstawiały w bilanse tylko rzeczywiście ściągalne procenta".

6. Wniosek, przyjęty bez dyskusyi, brzmi:

„Odnośnie do stowarzyszeń związkowych, u których dokonane lustracye, wykazały niedomaganie głównie dla braku odpowiedniego zarządu a których istnienie w danej miejscowości jest potrzebne; zaleca się aby Wydział Związku otoczył te stowarzyszenia szczególniejszą opieką, czy to przez częstsze ich lustracye z urzędu, czy też przez poruczenie specyalnej kontroli nad niemi innym sąsiednim, do tego nadającym się stowarzyszeniom.

Również bez dyskusyi uchwalono następujące wnioski dalsze komisyi lustracyjnej:

7. Wniosek. „Zaleca się stowarzyszeniom związkowym, aby śledziły wszelkie objawy działalności handlowej i przemysłowej w swoich okręgach, i takowe, o ile okażą się pożyteczne, wedle możności popierały i aby następnie informacye i doświadczenia w zakresie tej działalności komunikowały Wydziałowi Związku, celem skutecznego poparcia tych usiłowań u powołanych do współdziałania władz, instytucyj i stowarzyszeń".

8. Wniosek. „Zaleca się aby lustratorowie związkowi podczas swego urzędowania, w miarę możności zbierali dokładne daty odnoszące się do działalności handlowej i przemysłowej w naszym kraju, zwłaszcza u ludności małomiejskiej i wiejskiej, i podawali je do wiadomości Wydziału Związku dla odpowiedniego zarządzenia".

9. Wniosek. „Z uwagi na projektowaną ustawę państwową, co do obowiązkowej lustracyi stowarzyszeń udziałowych i łączącą się z nią sprawę zmiany statutu związkowego, zaleca się:

a) aby Wydział Związku zajął się już teraz wypracowaniem odnośnego regulaminu i instrukcyj;

b) aby Wydział Związku już teraz wziął pod rozwagę sprawę ustanowienia drugiego lustratora, ukwalifikowanego do wykonywania w pierwszym rzędzie lustracyi w stowarzyszeniach handlowych i przemysłowych. Zanim zaś posada tego drugiego lustratora ustanowioną będzie, należy już w najbliższej przyszłości przeprowadzać lustracye w stowarzyszeniach handlowych i przemysłowych przy udziale fachowych, do takich lustracyj nadających się delegatów".

10. Wniosek. „Zaleca się, aby Wydział Związku ułatwiał jak najszybciej uzyskanie kredytu tym stowarzyszeniom handlowym i przemysłowym — wymagającym takowego, u których dokonane lustracye stwierdzą uzasadnioną potrzebę kredytu".

Zawiadamiamy niniejszem P. T., że wyszedł z druku:

„Podręcznik dla stowarzyszeń udziałowych"

zawierający wiadomości, potrzebne dla założycieli, kierowników, urzędników i organów kontrolujących stowarzyszeń, opartych na ustawie z 9. kwietnia 1873. Nr. 70 d. p. p., tudzież kas pożyczkowych gminnych i powiatowych. — Mianowicie zawiera podręcznik ustawę o stowarzyszeniach, wraz z objaśnieniami, wszystkie ustawy i rozporządzenia rządowe, dotyczące wymiaru podatków i należytości skarbowych; ustawę wekslową, handlową, o ulgach legalizacyjnych; wzorowy statut, regulamin, instrukcyę służbową dla funkcyonaryuszów; objaśnienia o prowadzeniu ksiąg, inwentacyi, zamykaniu rachunków i kontroli; wreszcie wszystkie wzory druków i ksiąg, używanych w stowarzyszeniach kredytowych, wytwórczych, handlowych, spółkach systemu Raiffeisena i kasach pożyczkowych gminnych i powiatowych.

Wstęp zawiera, treściwy pogląd na działalność stowarzyszeń (spółek współdzielczych) we wszystkich dzielnicach Polski, tudzież wykaz autorów i prac, w polskim języku drukiem ogłoszonych.

Cena egzemplarza zbroszurowanego 5 zł. 20 ct. **(wraz z przesyłką pocztową)** zaś oprawnego w płótno 5 zł. 55 ct. — (W miejscu cena o 20 ct. niższa).

Nabywać można **w Administracyi wydawnictw Związku stow. zar. i gosp. ul. Hetmańska Nr. 12,** lub **w Administracyi „Słowa polskiego"**, Lwów, pasaż Hausmana za **nadesłaniem gotówki.**

We Lwowie dnia 22. października 1896.

Narcyz Ulmer. *Jakób Nawrocki.*

(Ponieważ p. Przewodniczący i Jego zastępca mają się udać do JE. Marszałka przeto — del p Biechoński proponuje na przewodniczącego del. dra Adamskiego, który obejmuje przewodnictwo).

ad III. Sprawozdawca komisyi budżetowej del. p. Franciszek Kuczyński przedkłada preliminarz budżetu na rok 1897:

A. Wydatki:

1.	Lokal	460 zł
2	Płace urzędników i służby	6.280 „
3.	Fundusz zaopatrzenia i podatki	485 „
4.	Koszta lustracyi	2.000 „
5.	Wydawnictwo czasop. „Związek“	900 „
6.	„ „Statystyki“	600 „
7.	Koszta podróży Członków Wydziału	1.068 „
8.	„ druków i ksiąg	1.600 „
9.	Wydatki biurowe, portorya i t. p.	200 „
10.	Fundusz dyspozycyjny Wydziału	1.857 „
	Razem	15.550 zł.

B. Dochody:

1.	Wpisowe od nowych stowarzyszeń	100 zł.
2.	Wkładki stowarzyszeń (3% czyst. doch.)	10.000 „
3.	Subwencye i nadzwyczajne dochody	950 „
4.	Wydawnictwo czasop. „Związek“	1.020 „
5	„ „Statystyki stow.“	1.050 „
6.	Sprzedaż druków i ksiąg	1.800 „
7.	Zwrot kosztów lustracyi	450 „
8.	Zwrot zaliczek na płace	180 „
	Razem	15 550 zł.

Ten sam sprawozdawca przedstawia następujący wniosek komisyi budżetowej:

„Szanowne Walne Zgromadzenie uchwali: Ponieważ funkcyonaryusze biura Związku nie mają ani zapewnionych awansów ani też nie pobierają tantyem lub remuneracyi — jak to ma miejsce w stowarzyszeniach związkowych, przeto dla umożliwienia im częściowych przynajmniej podwyżek płac, przyjmuje się za zasadę, że powinne być dla nich wprowadzone tryennia. Oznaczenie wysokości tychże i czasu w którym mają wejść w życie, pozostawia się Wydziałowi Związku“.

Delegaci pp. Biechoński i dr. Lechowski popierają ten wniosek a Zgromadzenie jednogłośnie go przyjmuje.

ad IV. Dr. Ehrlich jako sprawozdawca komisyi dla zmiany statutu oświadcza, że komisya uważa projektowaną przez Wydział zmianę statutu związkowego, za konieczną wobec ustawy o przymusowej lustracyi stowarzyszeń udziałowych, która ma na celu paraliżować zgubną działalność wielu stowarzyszeń nie należących do Związku. Ustawa ta żąda przyjęcia pewnych postanowień do statutów, bez których nie możnaby uzyskać prawa samodzielnego do konywania lustracyj. Również sądzi komisya że zmiana statutu powinna uzyskać aprobatę władzy administracyjnej jeszcze przed wejściem w życie ustawy lustracyjnej, ażeby Związek nasz posiadał już kwalifikacyą do samoistnego przeprowadzenia lustracyi w chwili, w której ona zacznie obowiązywać. W ten sposób zapobiegnie się również przerwie w wykonywaniu lustracyj i uniknie się możliwego interpretowania ustawy przez organa wykonawcze na niekorzyść Związku.

Dwadzieścia i trzy pierwszych paragrafów statutów związkowych pozostaje niezmienionych.

Przewodniczący dr. Adamski zaznacza, że w myśl §. 12. obowiązujących statutów do powzięcia prawomocnych uchwał wogóle potrzebną jest obecność delegatów $^1/_3$ części stowarzyszeń związkowych; po myśli zaś ustępu 3. tegoż paragrafu do obowiązującej uchwały w sprawie zmiany statutów potrzebną jest większość $^2/_3$ głosów, obecnych delegatów; — konstatuje zatem p. Przewodniczący że ponieważ do Związku należy 153 stowarzyszeń z których 88 jest zastąpionych przez pp. Delegatów, — przeto obecni pp. Delegaci mogą powziąć prawomocne uchwały, przy głosowaniu zaś nad pojedynczymi paragrafami będzie p. Przewodniczący zwracał uwagę na to, czy za odpowiednim wnioskiem oświadczy się $^2/_3$ obecnych.

Nowe paragrafy, uchwalone przez Walne Zgromadzenie mają brzmieć jak następuje:

§. 24.

W wykonaniu postanowień §. 1. lit. *c)* niniejszego statutu, mianuje Wydział Związku stale jednego, a w miarę potrzeby więcej płatnych lustratorów do wykonywania rewizyi stowarzyszeń związkowych, z których każde przynajmniej co dwa lata zlustrowanem być powinno.

(Przyjęto jednogłośnie).

§. 25.

Lustratorami mianowani być mogą tylko osoby, posiadające dostateczną kwalifikacyę zawodową i nienależące do żadnego stowarzyszenia związkowego. Są oni urzędnikami Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych i podlegają Wydziałowi Związku, który ustanowi dla nich regulamin służbowy i instrukcyę o wykonywaniu lustracyj.

(Przyjęto jednogłośnie).

§. 26.

Lustracye stwierdzać powinny przedewszystkiem:

a) czy postanowienia ustaw obowiązujących i statutu stowarzyszenia w stowarzyszeniu lustrowanem ściśle są wykonywane;

b) czy rachunkowość prowadzoną jest według wymagań ustaw obowiązujących, tudzież czy prowadzenie kasy jest prawidłowe i czy bilanse przedstawiają prawdziwy stan majątku stowarzyszenia;

c) czy kontrola wszelkich czynności stowarzyszenia przez organa odnośnego stowarzyszenia należycie jest wykonywaną, wreszcie

d) czy wewnętrzny ustrój stowarzyszenia i wykonywanie celów, statutem określonych, odpowiada zasadom, przez Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przyjętym.

Do współdziałania przy lustracyach przybrać należy członków Rady nadzorczej stowarzyszenia lustrowanego. (Przyjęto jednogłośnie).

§ 27.

Niezależnie od lustracyi obowiązkowych, w §. 24. określonych, służy Wydziałowi, względnie Prezesowi Związku, prawo przeprowadzenia każdego czasu lustracyi przez lustratorów lub delegatów Związku w któremkolwiek stowarzyszeniu związkowem. (Przyjęto jednogłośnie).

§. 28.

Sprawozdania z czynności swoich wraz z ewentualnemi uwagami Dyrekcyi przedkładają lustratorowie lub delegaci Związku, Prezydyum Związku, które o wyniku lustracyi zawiadomi Zarząd stowarzyszenia z odpowiednimi ze swej strony wnioskami.

(Przyjęto jednogłośnie).

Wskutek wstawienia nowego rozdziału, obejmującego powyższe paragrafy 24. do 28., a oznaczonego literą *E.*, otrzymają następne rozdziały dotychczasowego statutu oznaczenie literą *F. G.* i *H.*, a paragrafy dotychczasowe 24., 25., 26., 27 i 28. oznaczone będą liczbami 29., 30., 31., 32. i 33.

Przewodnictwo obejmuje napowrót del. p. Lityński i oświadcza, że w tej chwili powróciła deputacya od JE. Marszałka hr. Stanisława Badeniego, który dowiedziawszy się o przybyciu deputacyi przerwał sesyą Wydziału krajowego, deputacyę przyjął bardzo życzliwie i przyobiecał że jako były Dyrektor dwu Towarzystw zaliczkowych — dobrze rozumie potrzeby stowarzyszeń i że nadal, wedle sił swoich będzie stowarzyszenia popierał. (Brawa i oklaski).

ad V. Del. ks. Rabiej, jako referent komisyi dla wniosków samoistnych wnosi:

1. „Zaleca się stowarzyszeniom, ażeby porękę nieograniczoną zmieniały na ograniczoną z tym dodatkiem, aby poręka ta była najmniej pięciokrotną w stosunku do deklarowanego udziału".

Po bardzo ożywionej debacie, w której delegaci reprezentujący stowarzyszenia o nieograniczonej poręce stawali w obronie tej poręki — podnosząc, że dopiero wtedy ją zmienią, gdyby sami członkowie tych, stowarzyszeń tego żądali, wniosek powyższy upadł.

2. Walne Zgromadzenie delegatów Związku poleca by stowarzyszenia przy zmianie statutów:

a) usuwały postanowienia, określające ilość udziałów i zastępowały je ustanowieniem jednego udziału od najmniejszego do wysokości ograniczonej;

b) usuwały także postanowienia przyznające członkom, którzy większe, lub więcej udziałów wpłacili, prawo do większej ilości głosów. Zastąpić je powinne postanowienia, przyznające prawo jednego głosu każdemu członkowi, który uczynił zadość zobowiązaniu swemu względem wpłaty przynajmniej minimalnego udziału. — Wniosek uchwalono

3. Wniosek Pow. Tow. zaliczkowego w Głogowie, w sprawie wyrażenia uznania Bankowi krajowemu za udzielanie kredytu — uznano za załatwiony uchwałami powziętemi na tle referatu dra Lechowskiego w sprawie Banku związkowego.

4. Drugi wniosek tegoż Towarzystwa w sprawie opodatkowania wkładek oszczędności, — po dyskusyi przeprowadzonej na pierwszem posiedzeniu — stał się bezprzedmiotowym

5. Wniosek del. Terenkoczego a mianowicie:

„Z uwagi, że w r. b. władza polityczna zażądała od c. k. Prokuratoryi Skarbu, by wnosiła rekursy przeciw zarejestrowaniu stowarzyszeń, których statuta zawierają postanowienie o przyjmowaniu wkładek od osób nie będących członkami Towarzystwa, i na tej podstawie domagała się rozwiązania stowarzyszenia.

Zważywszy, że wskutek rekursów z tej strony wniesionych przeciw rezolucyom już prawomocnym, Sądy orzekły wykreślenie firm Towarzystw już dawniej zarejestrowanych i na tej podstawie czynnych.

Walne Zgromadzenie wyraża opinię:

że według obowiązujących ustaw c. k. Prokuratoryi Skarbu, nie przysługa prawo rekursu od uchwał dozwalających zarejestrowania stowarzyszenia zarobkowego;

że wnoszenie rekursów od prawomocnych uchwał, na mocy których pewna, czy to fizyczna czy prawnicza osoba nabyła pewne prawa — nie zgadza się z zasadami ustaw i sprawiedliwości; i

że nie oparte na żadnym przepisie ustawy postępowanie władz rządowych, skierowane ku odebraniu Towarzystwom prawa przyjmowania wkładek od nieczłonków, może ze szkodą społeczeństwa i Państwa podkopać byt Towarzystw zarobkowych, a tem samem wywrzeć wpływ fatalny na rozwój ekonomiczny

naszego kraju, otwierając na nowo wrota lichwie i wyzyskiwaniu". (Przyjęto).

ad VI. Del. dr. Lechowski wnosi, ażeby w miejsce występujących pp. członków Wydziału — wybrano ponownie tych samych, a del. ks. Jelinek wnosi, aby głosowanie odbyło się przez aklamacyę.

Oba wnioski przyjęto hucznymi oklaskami.

ad VII. Na wniosek delegata ks. Jelinka przez aklamacyę wybrano i komisyę kontrolującą na rok 1897 z tych samych członków złożoną, którzy funkcyonowali w roku bieżącym.

ad VIII. Del. p. Merunowicz wnosi, aby sprawę oznaczenia miejsca przyszłego zjazdu pozostawić Wydziałowi do rozstrzygnięcia. (Przyjęto).

ad IX. Przewodniczący del. p. Lityński zamykając obrady, dziękuje Panom Delegatom za powołanie go do przewodnictwa, niemniej też za spokojny, przedmiotowy i poważny tok obrad.

Del. ks. Jelinek dziękuje Panu Przewodniczącemu za poniesione trudy a do Wydziału zwraca się z prośbą, aby na przyszłość Walnego Zgromadzenia nie wyznaczał na niedzielę

Członek Wydziału Merunowicz wyjaśnia że dzieje się to ze względu na tych Panów Delegatów — którzyby na kilka dni powszednich, Towarzystw swoich opuścić nie mogli, a ponieważ obrady rozpoczynają się zwykle dopiero koło godziny 10. rano, przeto i wszyscy uczestnicy mają czas do wypełnienia swoich obowiązków religijnych. Jednakże Wydział chętnie zastosuje się w przyszłości do wyrażonego przez ks. Jelinka życzenia.

Na tem obrady Walnego Zgromadzenia zakończono.

Przewodniczący:
Edmund Lityński, m. p.

Sekretarze:
Rudolf Menerka, m. p. *Bazyli Borysiewicz*, m. p.

Korespondencya.

(Ciekawy przyczynek do interpretacyi ustawy o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych).

Sanok, dnia 15. listopada.

W tym samym dniu kiedy we Lwowie, w sali ratuszowej obradowało Walne Zgromadzenie delegatów stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych nad głośnym okólnikiem c. k. Namiestnictwa galicyjskiego, dotyczącym wkładek oszczędności i nad rezolucyą komisyi lustracyjnej zalecającą Towarzystwom zaliczkowym, by nie kompensowały udziałami dłużnych należytości, w tym samym czasie, to jest dnia 24. i 25. października r. b., sąd delegowany miejski w Sanoku znalazł się w konieczności debatowania nad temi swemi dwiema sprawami, które jak wyżej powiedzieliśmy były przedmiotem obrad Walnego Zgromadzenia delegatów.

Oto p. Henryk Kapiszewski c. k. adjunkt sądu powiatowego w Birczy stawał przed sędzią karnym w Sanoku, jako oskarżony przez dyrektora pewnego Towarzystwa zaliczkowego o potwarz, popełnioną przez to że wobec stron prywatnych, z któremi miał do czynienia w sądzie, oczerniał Towarzystwo. Jako oskarżony chciał przeprowadzić dowód prawdy i usiłował usprawiedliwić popełnione przez siebie oszczerstwo faktem, że Towarzystwo, którego kierownikiem jest skarżący, przyjmuje wkładki na książeczki oszczędności od niecłonków i że tenże kierownik nie dopuszcza kompensowania długów udziałami niewypowiedzianymi w swoim czasie, lecz sędzia niechciał podzielać takiego zapatrywania oskarżonego i skazał go na cztery dni aresztu.

Dodać tu niezawadzi że rozprawa trwała dzień cały z ogłoszeniem wyroku nazajutrz i p. Kapiszewski jest adjunktem sądowym w Birczy i jako taki znać chyba był powinien nieco dokładniej ducha ustawy o stowarzyszeniach z d. 9. kwietnia 1873 r. i przykre skutki złośliwego tychże interpretowania!

Ruch stowarzyszeń.

Ciekawy bilans niemieckiej spółki wytwórczej. Wiedeńskim restauratorom wydała się za wysoką cena trzech centów za syfon wody sodowej, za który pobierali od gości 10—15 centów — postanowili zatem założyć dla fabrykacyi wody sodowej stowarzyszenie pod firmą: „Fabryka wody sodowej wiedeńskich restauratorów, stow. zarejestrowane z ograniczoną poręką".

Ogłoszony niedawno bilans tej spółki, nazwany: „kopią zamknięcia rachunków na rok 1895—1896", nie zawiera ani daty zamknięcia (okresu rachunkowego), ani podpisow Dyrekcyi, Rady Nadzorczej, lub komisyi kontrolującej. Nie podano także liczby członków, jak tego wymaga ustawa. Czysty zysk tego nieokreślonego bliżej okresu rachunkowego wynosi 1.605 kor. 7 hel. przy wartości produkcyi 51.011 kor. 97 hel., czyli okrągło 3% tejże produkcyi.

Koszta założenia, wprowadzenia fabryki w ruch, wraz z wartością inwentarza wynoszą 99.249 kor. 73 h., których zużycie umarzane być powinno według statutu w stosunku 20%-wym rocznie, a zatem 19.850 k. gdy tymczasem odpisano zaledwie 7.000 kor. to jest zaledwie 7% — co wskazuje, że strata wynosi około 11.200 kor.

Udziały wpłacone wynoszą 52.500 kor. i z zysku, sztucznie w powyższy sposób wypośrodkowanego uzyskać

mogą zaledwie 3%-wą dywidendę, gdy statut zabezpiecza udziałom stałe oprocentowanie po 5 od sta rocznie!

Najciekawszemi są następujące cyfry bilansu, zawierającego w passywach 1.000 udziałów (deklarowanych) po 100 kor. t. j. 100.000 k. gdy jednak rachunek kasy wykazuje w przychodzie 52.500 kor. jako udziały wpłacone, przeto przypuszczać należało, że w stanie czynnym znajdziemy brakujących 47.500 kor. jako należne (a nie wpłacone) udziały. Wprawdzie taki sposób bilansowania uznany został już dawno za niewłaściwy, bo nie wpłacone udziały w passywach a należne w aktywach, stanowią fikcyę, obliczoną na sztuczne powiększenie kapitału obrotowego, — atoli od Dyrekcyi wymagać przynajmniej można prawdy, to jest nadawania, choćby fingowanym pozycyom bilansu, właściwej nazwy. Tymczasem znajdujemy owych 47.500 kor. w stanie czynnym pod nazwą „papiery wartościowe“. Czasopismo „*Gennossenschaft*“ z którego wiadomość powyższą czerpiemy, nazywa owe papiery: „*eingebildete Werthpapiere*“ i twierdzi, że tak pięknego zamknięcia rachunków jeszcze nie oglądało, że trudno jest uwierzyć w dobrą wolę autorów takiego sprawozdania!

Z naszej strony wyrazić możemy tylko zdziwienie, że we Wiedniu, stolicy państwa, istnieć może podobny dziwoląg asocyacyi wśród Niemców, po upływie lat 50 od czasu, gdy Schulze z Delitsch działalność swoją na tem polu rozwinął.

Nawet Kuty, lub Peczeniżyn w półazyatyckiej Galicyi tak dzielnymi finansistami pochlubić się nie mogą.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu wrześniu b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Zmiany statutu:

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, że dnia 18. lipca 1896 w rejestrze dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w tomie II. str. 29. poz. 50/14 przy firmie: „Stowarzyszenie oszczędności i kredytu urzędników i służby c. k. kolei państwowych w Galicyi, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ uwidoczniono, że na odbytem dnia 17. maja 1896 Walnem zgromadzeniu członków tego stowarzyszenia:

1. §. 5. statutu dotychczasowego z dnia 14. kwietnia 1889 zmieniony został;

2. zatwierdzono wybór dwóch członków Dyrekcyi i tychże zastępców na rok 1896 i 1897 a mianowicie: Jana Seneszyna na kontrolora, Wacława Enzigera na zastępcę kontrolora, Antoniego Filiniera na kasyera i Karola Laśkiewicza na zastępcę kasyera.

(Uchwała z dnia 22. lipca 1896 l. 46.655).

Sanocki c. k. Sąd obwodowy jako handlowy ogłasza, że dla Towarzystw zarobkowych i gospodarczych w rejestrze przy firmie: „Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu w Rymanowie“ wpisał, że do §. 3. statutów tego Towarzystwa dodano na walnem Zgromadzeniu 26. maja 1896 ustęp, iż „wszyscy chcący korzystać z kredytu w Towarzystwie muszą być członkami Towarzystwa, nie członkowie bowiem wykluczeni są od korzystania z kredytu w Towarzystwie.

(Uchwała z dnia 1. września 1896 l. 5.051).

Rozwiązania:

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Sanoku ogłasza, że w rejestrze dla spółek zarobkowych i gospodarczych wpisał przy firmie: „Bazar kółka rolniczego w Dynowie, spółka zarejestrowana z ograniczoną poręką“ wykreślenie tej firmy z powodu rozwiązania.

(Uchwała z dnia 4. sierpnia 1896 l. 5.520).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Jaśle poleca wykreślenie z rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych firmy: „Towarzystwo tkaczów w Łużny, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“.

(Uchwała z dnia 25. lipca 1896 l. 4.798).

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, ul. Lindego l. 4.